

Володимир Вікторович Колесов
(10.IV.1934–15.V.2019)

15 травня 2019 р. відійшов у вічність Володимир Вікторович Колесов, доктор філологічних наук, професор, заслужений діяч науки Російської Федерації, дійсний член Гуманітарної академії, один з провідних російських мовознавців, невтомний працівник, чудова, чуйна людина.

В. В. Колесов народився 10 квітня 1934 р. в м. Уссурійську Приморського краю (Росія) в родині вчителів. Він рано визначив свій життєвий шлях як служіння Слову, вирішивши стати філологом-русистом. У 1952 р. юнак закінчив середню школу із золотою медаллю і вступив на філологічний факультет Ленінградського (тепер — Санкт-Петербурзького) університету (відділення російської мови та літератури). Після отримання диплома в 1957 р. В. В. Колесов упродовж трьох років учився в аспірантурі.

Своє наукове й освітянське життя В. В. Колесов пов'язав з кафедрою російської мови Ленінградського (Санкт-Петербурзького) університету, де з 1960 р. по 1964 р. він працював на посаді асистента, з 1964 р. по 1971 р. — доцента, з 1971 р. до кінця життя — професора. Тут він читав оригінальні курси з історії мови, порівняльної граматики, філософії мови й ментальності, історичної стилістики, лінгвістичної герменевтики, риторики, культури мови. Лекції В. В. Колесова вирізнялися глибиною й масштабністю думки, яскравістю й емоційністю викладу, викликаючи зацікавленість аудиторії будь-якого рівня. 1966 р. В. В. Колесову було присвоєно вчене звання доцента, 1972 р. — професора. У 2018 р. учений став почесним професором рідного університету. З 1978 р. по 2006 р. В. В. Колесов очолював кафедру російської мови. Упродовж багатьох років він був головою ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора й кандидата наук при Санкт-Петербурзькому університеті.

Наукова діяльність В. В. Колесова почалася з вивчення історичної фонетики російської мови. У 1962 р. він блискуче захистив кандидатську дисертацію «До історичної фонетики новгородських говорів». Його докторська дисертація «Історична акцентуація в давньоруській мові», захищена 1969 р., до цього часу є однією з класичних праць.

Творча спадщина професора В. В. Колесова велика й різноманітна. Поряд з російською він плідно досліджував українську та інші слов'янські мови. В. В. Колесов був відомим спеціалістом із синхронної та діахронної фонології й акцентології, історичної граматики, діалектології, лексикології, лексикографії, семантики, стиліс-

тики, поетики, культури мови, історії мовознавства. Серед публікацій ученого можна назвати такі відомі праці, як «Наголос похідних іменників у праслов'янській мові» (1969), «Історія російського наголосу. Іменна акцентуація в давньоруській мові» (1972), «Російська діалектологія» (вид. 1972, 1990, 1998, 2006, у співавт.), «Вступ до історичної фонології» (ч. 1, 1973; ч. 2, 1982), «Іменне відмінювання в слов'янських мовах XI–XIV ст.» (ч. 1, 1974; ч. 2, 1977, у співавт.), «Історія російської мови в оповіданнях» (вид. 1976, 1982, 1994, 2005, 2007), «Нариси з російської історичної акцентології» (1978), «Історична фонетика російської мови» (1980), «Порівняльно-історичний метод у працях О. О. Потебні» (1985), «Давньоруська літературна мова» (1989), «Розвиток лінгвістичних ідей у східних слов'ян епохи Середньовіччя» (1991), «Російська мова: учора, сьогодні, завтра» (1998), «Історична граматики російської мови» (вид. 2004, 2009, 2013), «Історія російської мови» (2005), «Російська історична фонологія» (2008), «Російська акцентологія» (2010).

В останні двадцять років В. В. Колесов працював над великою науковою темою, яку він визначав як «філософію російського слова». Праці вченого, присвячені філософії мови, ментальним характеристикам слова, у тому числі в історичному аспекті, мали значний резонанс («Світ людини в слові Давньої Русі», 1986; «Давня Русь: спадщина в слові», в 5-ти т., 2000–2009; «Філософія російського слова», 2002; «Мова й ментальність», 2004; «Російська ментальність у мові й тексті», 2007). Проміжний підсумок цих пошуків подано в «Словнику російської ментальності» (в 2-х т., 2014) і фундаментальній монографії «Давньоруська цивілізація. Спадщина в Слові» (2014).

В. В. Колесов відомий і як автор багатьох різноаспектних досліджень «Слова про похід Ігорів» («Наголос у “Слові про похід Ігорів”, 1976; «Ритміка “Слова про похід Ігорів”», 1983; «Світло й колір у “Слові про похід Ігорів”, 1986), співавтор «Енциклопедії “Слова про похід Ігорів”» (1995), видавець і перекладач текстів давньоруської літератури («Домострой», «Сказання про Мамаєве побоїще», «Життя й житіє Сергія Радонезького», «Слова й повчання Кирила Туровського»).

Упродовж багатьох років В. В. Колесов успішно керував науковою роботою студентів, аспірантів і здобувачів, консультував докторантів з різних міст Росії та інших країн. За його консультування та під його керівництвом було захищено понад десять докторських і тридцять кандидатських дисертацій.

Глибокими й різнобічними були творчі зв'язки В. В. Колесова з мовознавцями України (листування, участь у наукових конференціях тощо). В. В. Колесов був офіційним опонентом на захистах Г. П. Півторака, В. Г. Складенка та інших провідних українських лінгвістів.

Служіння науці Володимир Вікторович поєднував з безкорисливим служінням людям, створюючи навколо себе атмосферу доброзичливості та взаємодопомоги. Світла пам'ять про В. В. Колесова, визначного вченого, педагога, порядну людину, назавжди залишиться в серцях його учнів і колег.